

תיאוריות סוציולוגיות

9321901

תוכנית חץ

ד"ר חן ריגר

מטרת הקורס

מטרתו של קורס זה היא להפגיש את הסטודנטים עם הזרמים התיאורטיים המרכזיים שבלטו בהתפתחות החשיבה הסוציולוגיות מסוף המאה ה-19 ועד ימינו, ולהקנות כלים לניתוח תופעות חברתיות עכשוויות בהתאם לפרספקטיבות התיאורטיות השונות.

תוכן הקורס

תחילה נדון בעליית הסוציולוגיה כדיסציפלינה, וברקע ההיסטורי והחברתי להתפתחותה. לאחר מכן נעסוק בהרחבה במשנתם של ה"אבות המייסדים" - הקלסיקאים אשר התוו את קווי המחשבה הראשוניים בחשיבה הסוציולוגית המודרנית: קרל מארקס, מקס ובר ואמיל דורקהיים. נבחן את ההקשר ההיסטורי של הגותם, המושגים המרכזיים בעבודתם, וננתח תופעות חברתיות עכשוויות בהתאם לנקודת מבטם. בהמשך נדון בשלוש פרדיגמות מרכזיות אשר התפתחו בעקבות התיאוריות הקלאסיות: הפונקציונליזם המבני, גישת הקונפליקט והאינטראקציוניזם הסימבולי. נראה אלו פרשנויות חדשות מוענקות לקלסיקאים, ונדון בתיאוריות סוציולוגיות עכשוויות.

מהלך השיעורים

הרצאות פרונטאליות המלוות במצגת. הקורס ייכלול דוגמאות עכשוויות, סרטונים ודיונים כיתתיים.

דרישות הקורס

- השתתפות פעילה בשיעורים וקריאת החומר הנדרש
- עמידה במבחן מסכם (סה"כ 100% מהציון הסופי), אשר יתבסס על ההרצאות ומאמרי החובה

רשימת הקריאה

הפריטים המסומנים ב - * הינם פריטי חובה, כל יתר הפריטים הינם פריטים מומלצים, העשויים לסייע בהבנת החומר ובהעשרתו, אך קריאתם אינה נכללת במסגרת חובות הקורס.

נושאי הקורס, קריאת חובה ורשות

מבוא - הרקע להתפתחות הסוציולוגיה

- ארון, ר'. (1993). *ציוני דרך בהגות הסוציולוגית*. תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
- ריצר, ג'. (2006). *תיאוריות סוציולוגיות מודרניות*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמודים 14-4.

* ברגר, פ' (1970). סוציולוגיה כבידור להמונים. הזמנה לפגישה עם הסוציולוגיה, אופקים : עם עובד, עמ' 9-32.

בורדייה, פ. (2005). מדע עוכר שלוה, שאלות בסוציולוגיה, תל-אביב : רסלינג, עמ' 33-46.

ה"אבות המייסדים"

ההקשר ההיסטורי

פורד, פ' (1984). אירופה : 1830-1780. תל-אביב : האוניברסיטה הפתוחה.

סוציאליזם - הגות ועשייה (רוברט אואן וקרל מארקס)

מארקס, ק' ואנגלס, פ' (1985). המניפסט הקומוניסטי. תל-אביב : הקיבוץ המאוחד.

* מארקס, ק' (2011). הקפיטל : ביקורת הכלכלה המדינית. בני ברק : הקיבוץ המאוחד. (עליכם לקרוא את ההקדמה לקפיטל מאת גולדמן).

מייקסינס ווד, א' (1998). המניפסט הקומוניסטי כעבור 150 שנה. בתוך ב' כהן (עורך), המניפסט הקומוניסטי במבחן הזמן (עמ' 88-99). תל-אביב : הקיבוץ המאוחד.

גוז'נסקי, ת' (2001). מאבק מעמדי הוא מאבק פוליטי. בתוך ב' כהן (עורך), בחזרה אל מארקס (עמ' 234-237). תל-אביב : הוצאת הקיבוץ המאוחד.

מקס ובר - קפיטליזם ודת

ובר, מ' (1984). האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם. תל-אביב : עם עובד.

ובר, מ' (1993). הטיפוסים הטהורים של סמכות לגיטימית. בתוך ה' יעקובסון (עורכת), תיאוריות סוציולוגיות קלאסיות - קובץ מקורות ומאמרים (עמ' 93-113). תל-אביב : האוניברסיטה הפתוחה.

לורנס פ' וריימונד ה' (1996). העיקרון הפיטרי. בתוך : רוט הלר ונ. נוה (עורכים). היחיד והסדר החברתי. תל אביב : עם עובד, עמ' 217-221.

* ריצר, ג' (2006). תיאוריות סוציולוגיות מודרניות. רעננה : האוניברסיטה הפתוחה. עמודים 30-36.

אמיל דורקהיים

* דורקהיים, א' (2006). הכללים של המתודה הסוציולוגית. תל-אביב : רסלינג. עמ' 57-66.

דורקהיים, א' (2002). התאבדות. תל-אביב : נמרוד.

Lukes, S. (1973). *Emile Durkheim, His Life and Work*. London: Allen Lane.

זבורובסקי, מארק. (1996). רכיבים תרבותיים בתגובה לכאב. בתוך : רוט הלר ונ. נוה (עורכים). היחיד והסדר החברתי. תל אביב : עם עובד, עמ' 135-147.

פרדיגמות סוציולוגיות

פונקציונליזם סטרוקטורלי וגישת הקונפליקט

- * ריצר, ג'י. (2006). תיאוריות סוציולוגיות מודרניות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. כרך ב' עמודים 123-139.
- שפירא, י. ובן אליעזר, א'י. (1989). יסודות הסוציולוגיה. תל-אביב: עם עובד. עמ' 166-175.
- אייזנשטדט, ש.נ., וקורלר, מ. הסוציולוגיה: פרדיגמות ומשברים. ירושלים: מאגנס, פרק 7
- דרנדורף, ר'י. (1973). מבנה חברתי, אינטרסים קבוצתיים וקבוצות קונפליקט. בתוך מ' ליסק (עורך), סוגיות בסוציולוגיה מבנה וריבוד חברתי (עמ' 160-167). תל-אביב: עם עובד.
- קימרלינג ב' ואנוך י'. (2002). מבוא לסוציולוגיה. רמת אביב: אוניברסיטה פתוחה. יחידה 11 עמ' 7-44.

אינטראקציה סימבולית

Hochschild, Arlie Russell. (1983). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press.

- גופמן, א'י. (1989 [1950]). הצגת האני בחיי היום יום. תל אביב: דביר.
- גופמן, א. 1986. המאפיינים של מוסדות כוללניים. בתוך: רוט-הלר ונווה (עורכים) היחיד והסדר החברתי. תל-אביב: עם עובד. עמ' 262-230.
- ריצר, ג'י. (2006). תיאוריות סוציולוגיות מודרניות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמודים 232-266.
- * שפירא י', ובן-אליעזר, א'י. (1989). יסודות הסוציולוגיה. תל-אביב: עם עובד. עמ' 36-38.

גישות לחקר החברה בישראל

- * רם, א'י. (1993). החברה ומדע החברה: סוציולוגיה ממסדית וסוציולוגיה ביקורתית בישראל. בתוך: א' רם (עורך), החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים (עמ' 7-39). תל-אביב: ברירות.
- אפשטיין, א'י. (2003). שקיעת הסוציולוגיה הישראלית. תכלת: כתב עת למחשבה ישראלית. 15, 89-117.

תיאוריות פמיניסטיות

- קמיר, א'י. (2002). פמיניזם זכויות ומשפט. תל-אביב: משרד הביטחון. פרק ב', עמ' 31-43.
- רוזין, ט'י. (2001). מה זה בכלל פמיניזם? ואיך קרה שאנחנו לא יודעות על זה כלום. תל-אביב: זמורה ביתן.
- פרידן, ב'י. (2006). "הבעיה שאין לה שם", פרק מתוך "המסתורין הנשי" (תרגום: דקלה תדמור). מתוך: ד' באום ואחרות (עורכות), ללמד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית (עמ' 48-61). בני ברק: הקיבוץ המאוחד.
- וולף, וירג'יניה. (1981). חדר משלך. תל-אביב: שוקן.
- אדריאן ריץ'י. (1978). ילוד אישה. בתרגומה של כרמית גיא, תל אביב: עם עובד.